

УДК

761.1 (520):502/504

ШАУЛІС К. К.

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

DOI:10.30857/2617-0272.2018.4.13.

**ОБРАЗИ ПРИРОДИ В ЯПОНСЬКІЙ ГРАФІЦІ XVII – XX
СТОЛІТТЯ ТА ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ В ЕКОЛОГІЧНОМУ
ПЛАКАТІ**

Метою роботи є розвідка зародження і розвитку образів природи в мистецтві Японії та дослідження їх відображення в екологічному плакаті.

Методика. Для виявлення екологічного напрямку в мистецтві було використано метод класифікації та системний, а також порівняльно-історичний методи; метод образно-стилістичного аналізу.

Результати. У статті розглянуто етапи розвитку японського мистецтва та виявлено основні тенденції розвитку екологічного напрямку в мистецтві. На підставі робіт провідних митців проаналізовано стрижневі образи природи в живописі та графіці Японії. Доведено, що образи природи, що їх відображали майстри в своїх графічних та живописних роботах XVII-XX ст., знайшли відображення у японських екологічних плакатах. Обґрунтовано, що кожним новим витком розвитку японського пейзажного жанру образи природи, що їх використовують майстри у своїх роботах, значно еволюціонують та розкриваються по-новому, переходячи від констатування та опису до віддзеркалення глибинних питань людства. Аргументовано, що активне відображення образів природи в гравюрі починається на її завершальному етапі, коли набувають розвитку жанри *фукей-га* (пейзаж), *квіти й птахи (катьо-га)*, в яких досить яскраво демонструється любов японців до оточуючого світу. Продемонстровано, що найбільш розмаїто образи природи розкриваються з виникненням мистецтва плакату. Як самостійна художня одиниця плакат з'являється досить пізно, але доволі прудко наживає виняткової популярності. Завдяки лаконічності та значному діапазону художніх прийомів він став одним з провідних видів художнього самовираження та транслювання інформації, тому дуже активно набув розповсюдження в мистецькій сфері Японії та світу.

Наукова новизна публікації полягає у тому, що в перше проведена загальна систематизація образів природи в японській графіці та виявлено їх відображення в японському екологічному плакаті.

Практична значущість полягає у можливості використання отриманих результатів в наукових дослідженнях з історії мистецтв; у підготовці методичних розробок, посібників та хрестоматій з історії східного мистецтва та історії графічного дизайну; у розробці лекцій, практичних і семінарських занять у межах навчальних курсів «Історія плакату», «Історія мистецтва Японії», «Історія мистецтв країн Сходу», «Історія дизайну», «Загальна історія мистецтв».

Ключові слова: екологія, дереворит, гравюра, живопис, плакат.

Вступ. Шанування природи в Японії щільно пов'язане з релігійними та природними особливостями Країни сонця, що сходить. Сильна непередбачуваність природних умов (землетруси, тайфуни, виверження вулканів) сприяли розумінню швидкоплинності та ненадійності людського життя, змушували боятися та

поважати навколишній світ. Така ситуація сприяла розвитку пейзажного жанру та зробила його одним з провідних у мистецтві Японії.

З кожним новим витком розвитку японського пейзажного жанру образи природи проходять значну еволюцію та розкриваються по-новому,

перетворюючись з простого констатування та опису на відображення глибинних проблем людства.

Мистецтво відображало стрижневі питання та переживання людей, зачіпало актуальні теми. Однією з таких є проблема збереження навколишнього середовища, що вже давно цікавить художників, а в останні роки постала дуже гостро, чому сприяла низка подій, що трапились у світі за останні 80 років. Таким чином, простеження еволюції образів природи та розкриття екологічної тематики особливо актуальне в наш час.

Аналіз попередніх досліджень.

Дослідження японського екологічного плаката на сучасному етапі розвитку мистецтвознавства залишається на рівні окремих спостережень у межах загальних оглядів плаката чи сучасної графіки. Таке становище зумовлене тим, що екологічний плакат, зокрема японський, є відносно новим явищем у мистецькому процесі. Наприклад, у статті «Прощавай Екібана», опублікованої в часописі «КАК», російський дизайнер С. Серов, не заглиблюючись у проблеми еволюції японського плакату, висловлює виключно загальні спостереження. Провокативна назва статті віддзеркалює тільки спробу зафіксувати нові тенденції в японському екоплакаті. Там, де журналісти слухняно повторюють про вірність японським традиціям, С. Серов пише, що уявлення російських глядачів щодо японського плаката вже усталені та залишаються незмінними. Він підкреслює, що прийнято бачити в них глибоку філософію, споглядальність, гармонію, природність та простоту, вишуканість візуального мовлення та неосягну таїну езотеричних образів. Автор наголошує на тому, що є надзвичайна кількість шанувальників та послідовників японських плакатів серед європейців. Цілісний образ Країни сонця, що сходить, був сформований на очах наших сучасників

поколінням митців, що вже дуже постаріли: «Уже не віриться, що кумиру наших дизайнерів Фукуда Сігео вже під 70, а улюбленець публіки Казумаса Нагаї перейшов цей рубіж» [13, С. 27].

Разом з тим С. Серов відзначає, що, не дивлячись на те, що видатні майстри японського плаката вже досягли почесного похилого віку, їхній талант і традиції продовжує молоде покоління. З кожним новим фестивалем плаката «4-й Блок» з'являється велика кількість нових імен і, не дивлячись на велику кількість не досить якісних плакатів, усе ж значне місце посідають роботи дуже талановитих майстрів: « І ще одна несподіванка: прізвища рідні, а імена чужі... Але ж скільки зовсім нових прізвищ: Фуджі, Фуджимото, Хіроякі...» [13, С. 20].

Проблеми сучасного японського плаката фактично залишаються за межами наукових досліджень, проте жваво обговорюються у блогосфері, на професійних форумах, сайтах тощо. Зокрема, досить цікавою, на наш погляд, є дискусія, що розгорнулася на одному з сайтів [14] і була пов'язана з подіями, що відбулись у Японії 2011 року. Понад 20 осіб з різних куточків світу обговорювали плакат, що був створений американським майстром Джеймсом Вайтом як відгук на японську трагедію, що сталася навесні. Дизайнер обрав за провідний образ червоне коло на білому тлі, що нагадує японський державний прапор хі-но-мару. Коло має тріщини та помітні «краплі крові» навколо головного елемента, що ніби підкреслює всю глибину трагедії, що зачепила не лише Японію, а й багато інших країн.

Окрему ланку в дослідженнях японського екоплаката посідають праці, присвячені триєнале «4-й Блок». Новітність виставкового проекту, поступовість накопичення досвіду його проведення та акумуляції візуальної інформації зумовили

певну нарративність більшості публікацій, основний зміст яких становлять статистичні дані щодо учасників та переможців конкурсної частини фестивалю «4-й Блок», серед яких значне місце посідають майстри з Японії. Тому мистецтвознавча думка щодо екоплакату розвивається так само поступово.

В одній із збірок, присвячених 4-му Блоку, Л. Савицька дає оцінку започаткованому харків'янами виставковому проекту, наголошуючи на його ідеї та підкреслюючи перспективи: «Акцентована увага до духовно-етичних основ буття, усвідомлення їхньої цінності та величі постає вагомою альтернативою технократичній ідеології, що призвела світ до кризи. Її подолання неможливе без зусиль усіх гілок культури, у тому числі й мистецтва. Останнє здатне продемонструвати людині залежність її долі від долі природи, космосу, показати її ступінь відповідальності за знищення природи, мистецтво може повернути людині втрачений смак до філософських роздумів, затвердити розуміння того, що культурне суспільство – це те суспільство, де не завдають шкоди життю, де сповідують моральні принципи збереження всього живого. Саме ці можливості художньої творчості продемонстрували учасники Міжнародної виставки графіки та плаката «4-й Блок», ще раз підтвердивши думку про те, що розвиток духовних цінностей та світова солідарність є єдиним засобом порятунку життя планети та людської цивілізації» [2, С. 6].

Першою спробою підсумувати проведені акції проекту стало видання альбому «4-й Блок»: Кращі плакати і графіка з екології визначних сучасних принтмейкерів» [1]. Видання містить як роботи лауреатів усіх минулих виставок, так і статті відомих критиків та дизайнерів, присвячені актуальним проблемам фестивалю.

Звертається до проблематики триєнале екоплаката і дослідниця харківської школи графіки О. Гладун [8]. В авторефераті дисертації «Харківська школа графіки (друга половина ХХ століття)» вона дає стисло характеристику графічним роботам та плакатам, що були представлені на всіх шістьох виставках, присвячених Чорнобильській трагедії: «Зауважимо, що за роки існування «4-го Блоку» зі зміною поглядів на світ та появою нових технологій плакат почав набувати нового статусу, дещо змінилась його образна канва, мова стала гомінкою, інколи менш вивіреною, але від того живою, безпосередньою. Розширилася проблематика: від реакції на конкретну катастрофу та її наслідки художники почали опікуватись загальними, гуманітарними та екологічними питаннями, що з часом ще й загострились» [8, С. 12].

Постановка завдання. Дослідити зародження і розвиток екологічного напрямку в мистецтві Японії, проаналізувати образи природи в живописі й графіці.

Результати дослідження. Японський живопис зародився приблизно в XII сторіччі нашої ери і «на всіх етапах розвитку японської середньовічної культури були створені видатні художні твори [5, С. 209]. Зокрема, у XII сторіччі – це пам'ятки світського живопису на сувоях, а одним з провідних жанрів японського мистецтва цього часу був пейзаж. Надзвичайно багатоманітна, мінлива та неоднозначна, природа надавала майстрам широкий простір для творчої фантазії, а релігійне (буддійське) виховання примушувало замислитись над місцем людини та природи у Всесвіті, що в синтезі створило абсолютно оригінальний продукт.

Подальшого розвитку екологічне мистецтво набуває з появою гравюри. Технічні особливості друкованої продукції розширюють спектр художніх прийомів, за допомогою яких створюються роботи. Наприкінці XVII століття Японія переживає

технологічний сплеск у зв'язку з появою значної кількості різноманітних заводів та мануфактур, що починають активно забруднювати навколишнє середовище. Усе зазначене стало підґрунтям екологічного мислення, що знайде своє відображення в мистецтві ХХ ст. Проте, серйозна зацікавленість майстрів гравюри образами природи та її «новими сусідами» починається ще у ХVІІІ ст.

Одним з провідних майстрів ХVІІІ століття, чия рання творчість зосереджена на образах природи, був Кітагава Утамаро. Він малював з натури, уважно вивчаючи світло. Принадність літньої ночі, ніжність пелюсток троянди, блиск сонця, глянець води – буквально все привертало його увагу.

Утамаро вніс новації в техніку ксилографії і збагатив палітру кольорів японської гравюри, виявивши безліч аспектів у поведінці та емоціях людини. Колірна насиченість його гравюр у поєднанні з гнучкою та пластичною лінією створює різноманітну гаму настроїв: від печалі до радості, від тривоги до безтурботності.

Надзвичайної якості та тонкого колориту сповнені його перші роботи, що були виконані для оформлення трьох книг з поезіями: «Книга комах», «Книга мушель», «Книга птахів», що були видані Цутая Юзабуро (японський видавець ХVІІІ ст.). Активне ж відображення образів природи в гравюрі починається на її завершальному етапі, коли набувають розвитку жанри фукей-га (пейзаж), квіти й птахи (като-га), в яких найбільш широко розкривається вся любов японців до навколишнього середовища.

Одним із найяскравіших прикладів жанру фукей-га є робота Кацушіка Хокусай «Вид гори Фудзі. Гора над горою». На аркуші вертикального прямокутного формату розміщене зображення гірського хребта, над яким зображено гору Фудзі.

Надзвичайний лаконізм у зображенні гірських валів та лінійність священної гори створюють враження не стільки краєвиду, скільки величі, могутності Фудзі, надають символічності її образу.

Як зазначає Габріель Фар-Бекер, на відміну від Хокусай, який був прихильником реалістичних зображень, Хірошіге звертався до мотиву квітів та птахів у контексті чотирьох пір року [10, С. 170]. Створені ним образи зазнавали трансформацій, набували ліричності та відчутної присутності неземного світу. У роботах формату тандзаку-бан (вузькі та довгі аркуші паперу вертикального формату - приблизно 44x7,6 см.) краса природних образів особливо довершена. Хірошіге відмовляється від другорядних деталей, саме тому його роботи починають нагадувати плакати. Прикладом цього є його робота «Китайська сорока на гілці квітучої сакури». Лаконічність форм та засобів художньої виразності, що їх використовує майстер, а також гармонія та простота у побудові композиції закладають першооснову плакатного мистецтва Японії.

ХХ століття ознаменувало новий етап у розвитку японської ксилографії. Гравюра «виходить» за межі відображення прекрасного, усе більше поринаючи у рефлексію світу тогочасних проблем. Зокрема, А. Коломієць зауважує: «... японська ксилографія починає відчувати глибоке протиріччя, все ясніше виявляються риси стилізаторства та еkleктики» [11, С. 9].

Серпень 1945 року кардинально та назавжди змінив світосприйняття японського народу: атомні бомбардування розпочали новий етап не лише в історії мистецтв Японії. З цього моменту проблема атомної загрози, радіаційного забруднення та глобального знищення навколишнього середовища стає нагальною й починає знаходити своє відображення у творах мистецтва.

Світові та внутрішньо-політичні проблеми знаходять відбиття у творах японських графіків. Так, Уеко Макото у своїй роботі «У ту ніч» із серії Нагасакі розкриває події однієї з найбільших трагедій японського народу ХХ ст. Для заголовного аркуша серії Нагасакі Уеко Макото обирає білий та червоний колір. Ця робота ніби увібрала у себе весь біль трагедії, пережила його та віддала глядачу: на червоному тлі розміщено постать людини, що лежить, звівши догори руки, так ніби захищається від неминучої смерті. Лінії нечіткі, переривчасті, подекуди й зовсім зникають... Адже радіаційний вибух не просто вбиває людей, він у буквальному сенсі стирає з лиця Землі все живе та преретворює на попіл, лишаючи по собі мертву порожнечу. Проте, ХХ ст. принесло не тільки «радіоактивні проблеми», а й повоєнний голод, безробіття, активне винищення природних ресурсів, що також знаходять своє втілення у творах японських митців. Цей період взагалі вносить кардинальні зміни до образного наповнення японського мистецтва.

Найбільш широко й багатоманітно образи природи розкриваються з появою плакатного мистецтва. Плакат як самостійна художня одиниця з'являється досить пізно, але досить швидко набуває надзвичайної популярності. Завдяки лаконічності та значному спектру художніх прийомів він став одним з найпопулярніших засобів художнього самовираження та передання інформації, тому досить швидко набув поширення в художньому середовищі Японії та світу. На сьогодні значна плеяда майстрів займається створенням плакатів, що дає змогу досить широко розглянути образну наповненість графічного мистецтва ХХІ ст. Яскравими представниками цього напрямку сучасного японського мистецтва можна назвати художників Мацзуї Кейдзо та Аракі Юко, які створили серію плакатів «Я відчуваю», що побудована на

використанні фотографічної техніки та прийомів колажу. У чотирьох аркушах розгортається фантастична картина підводного світу: вишукані сполучення екзотичних рослин, сріблястих тропічних риб та примхливих форм мушель. Наче дорогоцінна мозаїка поволі складається у краєвиди, натюрморти, сцени, в яких поступово вимальовуються жахливі картини, гідні пензля Ієроніма Босха. При побіжному розгляді плаката глядач бачить лише мушлю, що лежить спокійно на морському дні, але якщо вдивитися ретельніше, можна роздивитися жахливі обриси черепа якоїсь тварини, що спустошеними мертвими очима дивиться на нас.

Робота іншого автора Сакамото Хіроші «I'm here», що в перекладі означає «Я тут», створена за допомогою «затекстованості образів». У цьому випадку «предмети/образи» і є власне текстом. Митець використовує як шрифт різноманітні за суттю, але змістовно схожі об'єкти, у графічній композиції створено низку образів, що є базовими у фундаментальних принципах творення світу. Художник, зокрема, вводить у плакат і ніби композиційно перелічує концепти сил природи (Вогонь, Вода, Вітер, Земля), перетворюючи їх на елементи шрифту, а разом із цим торкається і рукотворних речей (будівлі, графічний колаж як образ тощо), змішуючи їх у єдиному графічному творі, наштотуючи глядача на думку про необхідність єдності природи і людини як її невід'ємної складової з усіма її творіннями та науковими розробками. Автор наполягає на необхідній умові - «недоторканності» природи технічним прогресом.

Висновки. Тема природи завжди була такою, що лідирує в японському образотворчому мистецтві й за часи свого існування зазнала значної трансформації. На етапі формування японського живопису майстри цікавились переважно переданням

швидкоплинних станів природи, її реальним відображенням. З часом спектр образів, що цікавлять митців, поступово розширюється та зазнає змін. Майстри починають не лише передавати достовірні зображення, а починають наповнювати твори власними душевними переживаннями. З кожним новим етапом розвитку мистецтва сильніше та активніше починає розкриватись тема

Література

1. «4-й Блок»: кращі плакати і графіка з екології визначних сучасних принтмейкерів : альбом / уклад. О. А. Векленко, В. І. Лесняк ; авт. тексту Л. Савицька та ін. Х. : Колорит, 2005. 172 с. — ISBN 966-8536-22-3.
2. «4-й Блок»: пятая международная триеннале экологического плаката и графики / авт.-сост. О. Векленко. Х. : Колорит, 2003. 49 с.
3. Алфьорова З.І. Межі видимого. Становлення візуального мистецтва. Х. : ХДАК, 2008. 268 с.
4. Бродский В.Е. Японское классическое искусство. Очерки. Живопись. Графика. Москва: Искусство, 1969. 286 с.
5. Виноградова Н.А., Николаева Н.С. Искусство стран дальнего востока: Малая история искусств. М.: Искусство, 1979. 677 с.
6. Виппер Б.Р. Введение в историческое изучение искусства. СПб. : ИЗОГИЗ, 2000. 342 с.
7. Воронова Б.Г. Из истории японской гравюры из кн.: Японское искусство. М.: Искусство, 1959. С.5–42.
8. Гладун О.Д. Харківська школа графіки (друга половина XX століття): автореф. дис... канд. мистецтвознавства. ХДАДМ, 2005. 20 с.
9. Гладун О.Д. Людина і світ у графіці міжнародної триенале «4 Блок»: Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. 2007. — № 3. С. 35–40.
10. Фар-Бекер Г. Японская гравюра: Taschen, 2005. 200 с.
11. Коломиец А.С. Современная гравюра Японии и ее мастера. М.: Изобразительное искусство, 1974. 382с.
12. Северина О. Экологический плакат : становление и развитие (по материалам Международных триеннале «4-й Блок»): дис ... канд. искусствовед. : 17.00.07. Х.: ХДАДМ, 2010. 188 с.

екології, порушуються проблеми збереження навколишнього середовища. Події XX століття, бомбардування Хіросіми та Нагасакі приносять кардинальні зміни у філософію світосприйняття японців, розширюючи спектр образів та проблем, що рефлексуються у графіці, а поява плаката як мистецької одиниці створює простір для їх віддзеркалення.

13. Серов С.И. Прощай, икебана!. КАК. М.: 2000. № 11–12. С. 16–29.

14. Help Japan poster. USA, 2011. URL: <http://boingboing.net/2011/03/13/help-japan-poster.html> (дата звернення: 19.03.2015).

References

1. Veklenko, O.A. & Lesniak, V. I. (2005) "4-y Blok" : krashchi plakaty i hrafika z ekolohii vyznachnykh suchasnykh pryntmeikeriv ["4th Block" : the best posters and graphics from the ecology of outstanding modern printmakers]. Kharkiv : Koloryt. [In Ukrainian].
2. Veklenko, O. (Comp.). (2003). "4-i Blok" : pyataya mezhdunarodnaya triennale ekologicheskogo plakata i grafiki ["The 4th Block" : V International Eco-poster Triennial]. Kharkiv : Koloryt. [In Russian & English].
3. Alforova, Z.I. (2008) Mezhi vydymoho. Stanovlennia vizualnoho mystetstva [Boundaries of the visible. Formation of the visual art]. Kharkiv. [In Ukrainian].
4. Brodskiy, V.E. (1969) Yaponskoye klassicheskoye iskusstvo. Ocherki. Zhivopis'. Grafika. M.: Iskusstvo. 286 s. [In Russian].
5. Vinogradova, N.A., Nikolaeva N.S. (1979) Iskusstvo stran dal'nego vostoka: Malaya istoriya iskusstv. M.: Iskusstvo. 677 s. [In Russian].
6. Vipper, B.R. (2000). Vvedenie v istoricheskoe izuchenie iskusstva [Introduction to the historical study of art]. St. Petersburg : IZOGIZ. [In Russian].
7. Voronova, B. G. (1959) Iz istorii yaponskoy gravyury iz kn .: Yaponskoye iskusstvo. M.: Iskusstvo. S.5-42. [In Russian].
8. Hladun, O D. (2005) Kharkivs'ka shkola grafiki (druga polovina XX stolittya): Candidate's thesis. KHDADM. 20 s. [In Russian].
9. Hladun, O.D. (2007) Liudyna i svit u hrafitsi mizhnarodnoi tryienale "4 Blok" [Human and

World in Graphics of International Triennial "The 4th Block"]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv*, 3, 35–40. [In Ukrainian].

10. Far-Beker, G. (2005) *Yaponskaya gravюра: Taschen*, 200 s. [In Russian].

11. Kolomiyets, A.S. (1974) *Sovremennaya gravюра Yaponii i yeye мастера*. Moskva: *Izobrazitel'noye iskusstvo*, 382s. [In Russian].

12. Severina, O. (2010) *Ekologicheskii plakat : stanovlenie i razvitie (po materialam*

Mezhdunarodnykh triennale "4-i Blok") [Eco-poster : formation and development (based on the International Triennial "The 4th Block"). Candidate's thesis. Kharkov. [In Russian].

13. Serov, S.I. (2000) *Proshchai, ikebana!.. KAK*, 11–12, 16–29. [In Russian].

14. Pomogite Yaponii plakat. USA (2011) URL: <http://boingboing.net/2011/03/13/help-japan-poster.html> (data zvernennya: 19.03.2015). [In English].

ОБРАЗЫ ПРИРОДЫ В ЯПОНСКОЙ ГРАФИКЕ XVII – XX ВЕКА И ИХ ОТОБРАЖЕНИЕ В ЭКОЛОГИЧЕСКОМ ПЛАКАТЕ

ШАУЛИС Е. К.

Харьковская государственная академия дизайна и искусств

Целью работы является исследование зарождения и развития образов природы в искусстве Японии и их отражения в экологическом плакате.

Методика. Для выявления экологического направления в искусстве был использован метод классификации и системный, а также сравнительно-исторический методы; метод образно-стилистического анализа.

Результаты. В статье рассмотрены этапы развития японского искусства и выявлены основные тенденции развития экологического направления. На основе работ ведущих художников проанализированы стержневые образы природы в живописи и графике Японии. Доказано, что образы природы, которые отражали мастера в своих графических и живописных работах XVII-XX вв., нашли отражение в японских экологических плакатах. Обосновано, что каждым новым витком развития японского пейзажного жанра образы природы преодолевают значительную эволюцию и раскрываются по-новому, переходя от констатации и описания к отражению глубинных вопросов человечества. Аргументировано, что активное отражение образов природы в гравюре начинается на ее завершающем этапе, когда получают развитие жанры фукей-га (пейзаж), кате-га (цветы и птицы), в которых достаточно ярко демонстрируется любовь японцев к

EXAMPLES OF NATURE IN JAPANESE GRAPHICS XVII – XX CENTURIES AND THEIR DISPLAYING IN ECO-POSTER

SHAULIS K. K.

Kharkiv State Academy of Design and Art

The aim of the work is to explore the origin and development of natural images in the art of Japan and to study their reflection in the ecological poster.

Methodology. The method of classification and systematic, as well as comparative-historical methods was used to identify the ecological trend in art; method of figurative and stylistic analysis.

Results. The stages of the development of Japanese art are considered in the article and the main tendencies of the development of the ecological direction in art are revealed. Based on the works of leading artists, the core images of nature in painting and graphic art of Japan are analyzed. It has been proved that the images of nature, reflected by the masters in their graphic and pictorial works of the seventeenth and twentieth centuries, have been reflected in the Japanese environmental posters. It is substantiated that every new turn of the development of the Japanese landscape genre, the images of nature overcome significant evolution and are revealed in a new way, moving from the specification and description to the reflection of the deep questions of humanity. It is argued that the active display of the images of nature in the engraving begins at its final stage, when the fuke-ha landscape (landscapes), kate-ha (flowers and birds) develop in the development of the genre, in which the love

окружающему миру. Продемонстрировано, что наиболее разнообразно образы природы раскрываются с возникновением искусства плаката. Как самостоятельная художественная единица плакат раскрывается довольно поздно, но весьма притко наживает исключительной популярности. Благодаря лаконичности и значительному диапазону художественных приемов он стал одним из ведущих видов художественного самовыражения и трансляции информации, поэтому очень активно получил распространение в художественной сфере Японии и мира.

Научная новизна публикации заключается в том, что в первый раз была предпринята попытка общей систематизации образов природы в японской графике и выявлены их отражение в японском экологическом плакате.

Практическая значимость заключается в возможности использования полученных результатов в научных исследованиях по истории искусств. Может быть использована в подготовке методических разработок, пособий и хрестоматий по истории восточного искусства и истории графического дизайна; в разработке лекций, практических и семинарских занятий в рамках учебных курсов «История плаката», «История искусства Японии», «История искусств стран Востока», «История дизайна», «Всеобщая история искусств».

Ключевые слова: экология, ксилография, гравюра, живопись, плакат.

of the Japanese to the surrounding world is fairly vividly demonstrated. It has been demonstrated that the most diverse images of nature are revealed with the emergence of the art of the poster. As an independent artistic unit, the poster is revealed rather late, but quite sparingly gains exceptional popularity. Due to its cleverness and a large range of artistic techniques, it has become one of the most prominent artistic expressions and broadcasts of information, and has become very popular in the artistic sphere of Japan and the world

The scientific novelty of the publication is that in the first attempt was made to generalize systematic images of nature in Japanese graphics and revealed their reflection in the Japanese ecological poster.

The practical significance lies in the possibility of using the results obtained in research on history and art. In the preparation of methodological developments, manuals and textbooks on the history of oriental art and the history of graphic design; in the development of lectures, workshops and seminars within the framework of the courses «History of the poster», «History of Art of Japan», «History of the arts of the countries of the East», «History of design», «The general history of the arts».

Keywords: ecology, xylography, engraving, painting, poster.

ІНФОРМАЦІЯ
ПРО АВТОРА:

Шауліс Катерина Костянтинівна, старший викладач кафедри «Українознавство», Харківська державна академія дизайну і мистецтв, ORCID 0000-0002-7669-8770, **e-mail:** kzhernoklova@gmail.com

Цитування за ДСТУ: Шауліс К. К. Образи природи в японській графіці XVII – XX століття та їх відображення в екологічному плакаті. *Art and design*. 2018. №4. С. 139-146.

[https://doi.org/
10.30857/2617-
0272.2018.4.13](https://doi.org/10.30857/2617-0272.2018.4.13)

Citation APA: Shaulis, K. K. (2018) Examples of nature in Japanese graphics XVII – XX centuries and their displaying in eco-poster. *Art and design*. 4. 139-146.